

מסורת הש"ס

א) גי' מהר"ם ש"ף לא חישקין, ב) גי' הערוך בע' חסך י' וכל מיני קטניות לא חישקין לבד מחמילי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד', א) ונחמס ל:, ד) ונלשי מנ:, א) וי'ל והאמר, ו) דבור זה שייך קודם ד"ה א"ה, ו) נשי רש"י יצמות סג. ד"ה חמילן, ח) גי' מוס' נבמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"י,

מוסף רש"י

נעקרה צלע מעיקרה. אפי"ג דמנן במתניתין נשתברו רוב נלעמיה, דוקא נשתברו ההם בעיני רובא, אבל נעקרה צלע אחת מעיקרה עד חצי חוליתה כדמפרש לקמן, טרפה (דערל מב). וגולגולת שנחבסה. שהוכה מסות רבות ולא נפתחה ולא יקב הקרס, אם רובה נחבסה טרפה. נחבסה, דמליצי"ר צלע"ו. (שם) ובשר החורפה את רוב הכרס. וזו קרס עד שקורין טעפלי"א כשפותחין את כסהמה וחופנין את הכשר לאורך הכסהמה ואת נראה, וזה דקרי ליה חופה את רוב הכרס ולא קרי ליה חופה את הכרס, ממני שמיטת הכרס נחבס ממני צלעות החזה והסחוס ורובו ממוסה בצכר. כרס, פלי"א לצדה צלל בית הסוסת והמסס ואס נקרע רובו של בשר נגד הכרס אפי"ג דרי מעמרת להאיא קרע לגבי כוליה בשר היו מישטא, שהרי אותו בשר מחזיק כל בני הגמיש והאן עד הכרס, לא משערין אלא כמה שנגד הכרס וזה מקרע רובא דהאיא טרפה, ושמואל לא סבירא ליה מכאן דפריש (לעיל ב:) רוב החילונה דמתימין דהיינו בשר המושה את רוב הכרס, ד"כ את שמואל לאשמועינן, ואיחא מפרש למתניתין במלתא אחריתי (שם).

שיטה מקובצת

אן שלא נדבק אלא כנף אחת ופורח בבשרה: בן הלכך כשנופל נחבט בגפילה גיראא הס"ד: ג) ה"ג או י"א מכאן ואחת מכאן ורוב צלעות קטנות הסמוכות לצד האליה לא חשיב הס"ד: ו) נעקרה צלע מכאן וצלע כנגדה מכאן וחוליא קיימת מהו: ז) הרי צלע שכנגדה נשטמת ונבלה וקרי: ז) היינו דרב ושמינ' ליה בדחא: ו) וליבעו מיניה כרוב בחדא דהא חדא אכתי לא קמא להו ותרתי קבעו מיניה: ח) וכן גרסת הקונט': ט) דרילא לא חשיבא הא דרב גיטרא אבל: י) כלומר מדרב הוה להו למפשט:

חול הדק לא חיישין. דמישמתיק ואינו נכבש לעולם: **חול הגס.** אכנים גדולות שבו מרסקין העוף כשנופל עליהם: **אזנן דריס.**

גס הוא נכבש ונעשה קשה: **פינגא.** אשתרר"ס צלע"ו. מנן של חטים ושעורים: **בוגא.** חבילה: **חיטי** ו**ל דמינייהו.** כגון שיפון שהוא קשה חיישין אס נפל עליהם: **כל מיני קטניות.** לא חיישין משום דמישמתיק מהדדי ואינס נכבשים יחד: **רוביא.** תלתן: **חמילי.** פישל"ש מחליקין הן ואינן נכבשים: **חיפלי.** יצירו"ש ואינן מוחלין ולא מישמתיק: **כל דמישמתיק.** ממליק את מזה ואינן נכבשים יחד והנופל עליהם נשמט והולך ואין כאן חבט: **דנוק.** גלו"ד צלע"ו וטמין אותו בדף קטן והעוף שוכן עליו ומידבק בו ופורח עם הדף ונופל לארץ: **בחד גפא.** שלא נדבק אלא אינגא אחת ופורח בשניה: **היכי ניקוס.** כמה יהא יכול להקיס ולישא את עצמו הלכך כשנופל נחבט צנפילה וגומורה: **אעיקבי גפא.** במקצת הוא נושא את עצמו בעקבי הגפיים והוא ראש הכנף מקום שחופתין הכנף מן האווז: **בשרי גפי אסור.** אלא אס כן עמד והלך. כתוב בהלכות גדולות כל היכא דבעי צדיקה כגון נפולה ושבורה ודרוסה דמיטכשרי צדיקה ה"מ צדורות קמאי דהוו בקאי למיבדק אבל אן לא בקאיין ולא סמכינן אופשין ולי נראה דאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ומותר לסמוך עליו דכתיב (דברים יז) **ואל השופט אשר יהיה צימים ההם** אבל הוא זיהר יפה ולהציא לפניו כל הטבחים וכל הבקאיין צדכר כי היכי דנימטייה שיצא מכשורא: כ"צ צלעות גדולס שיש כן מוח יש לה לצהמה י"א מנחא וי"א מנחא ורוב שלהן היו י"ב: ה"ג **או אחס עשרה מכאן ואחס מכאן:** **ומחזיין כלפי שדרה.** ובעינין שיהו נשכרות אותן כ"צ צלעות מחזיין כלפי שדרה לפי שס חיותה ולא מחזיה ולד הצהה: **בר זכאי.** לא ידענא מנו: **נעקרו כרוב ד' אחד.** כיון שנעקרו שש מהם דהיינו רוב ד' אחד טרפה וכלל שנשתכרו לא מיטרפא אלא צ"צ דהיינו רוב שני דדדין: **וחוליא עמה.** ואפילו החוט קיים: **אמרי ליה.** צעו מיניה נעקרה כלע מנחא וללע כנגדה: ו**חוליא** קיימת **ולד הצהה: בר זכאי.** לא ידענא מנו: **נעקרו כרוב ד' אחד.** כיון שנעקרו שש מהם דהיינו רוב ד' אחד טרפה וכלל שנשתכרו לא מיטרפא אלא צ"צ דהיינו רוב שני דדדין: **וחוליא עמה.** ואפילו החוט קיים: **אמרי ליה.** צעו מיניה נעקרה כלע מנחא וללע כנגדה: ו**חוליא** קיימת **ולד הצהה: בר זכאי.** לא ידענא מנו: **גיטטרא קאמריטו.** בתמייה.

צהמה שנפסקה בצאמנעיה אחס שואלים הא נצלה נמי היא כדאמר צפ"ק (לעיל דף כה): **והא רב נמי גיטטרא קאמר.** דכיון דנעקר כלע

וחוליא עמה **הרי צלע** שנטמת ואופלה וקרי לה ר' טרפה: **וחלי חוליא.** והללע שכנגדה מחוברת יפה בחצי חוליא קיימת: **מכלל דרב כהנא ורב אסי.** כלע מנחא ומכלל וכל החוליא קיימת צעו טרפה: **וחלי חוליא** הא שטענין ליה דאמר דאפילו בחדא מיטרפא ואינהו צעו תרתי אלא ודאי כלע בלא חוליא קצעו קיימת: **ואמר להו.** איהו עלה גיטטרא קאמריטו דאפילו נצלה נמי היא חצי בתמייה: **א) ואמר עולא וכו'.** אלמא רובו בעינן למיטרפא וכל שכן דבחדא לא מקריא נצלה: **ולרבי יוחנן.** דאמר אף נעקרו לא מיטרפא עד דאיכא רוב שני דדדין וכי מיעקרו שש מימין ושש משמאל ואפילו אלו לד האורא ואלו לד האליה אי אפשר דלה הוי אמנעיה זה כנגד זה ואפילו הכי צעיא רובא למיטרפא וכל שכן דבחדא לא מקריא נצלה דבשלמא מעיקרא הוה ס"ד דרב כלע וכולה חוליא קאמר ואינהו צעו מיניה כלע וקצת חוליא מנחא וכן מנחא ואמנעיה של חוליא קיימת אבל השתא דאוקמת דרב כלע וחלי חוליא קאמר ואינהו על כרחק כלע בלא חוליא קצעו ליה וקאמר להו עלה גיטטרא קאמריטו קשיא לן הא דרבי יוחנן ומשיי התם רב כהנא ורב אסי: **בוכנא ואסיפא.** כלומר כלע וקצת חוליא ורבי יוחנן כלע בלא חוליא: **אי הכי.** דרב כהנא ורב אסי כלע וקצת חוליא אמרי היינו דרב וזהא שטענין ליה דבחדא ליה חצי חוליא: **וליבעו מיניה ויכרע.** בחדא דהא חדא אכתי לא קאמר להו ותרתי קצעו מיניה: **סברי אס כן מירחא קא רסה.** ממנהדורי דרב מניין למפשט מאי דידא דלא מהדר לן כשרה כל שכן חדא ואי מהדר לן ברייתא למימר השתא בחדא טרפה תרתי מיבעיא לכו אבל אי בעינן מיניה חדא אפילו סבירא ליה בתרתי כשרה לא מהדר לן ברייתא למימר השתא בתרתי כשרה דלא איכפת ליה אי תיסק אדעתין דבתרתי טרפה: **והא.** צעו מיניה בתרתי וסבירא ליה דבחדא נמי טרפה כדאמר רב לעיל נעקרה כלע וחוליא עמה ואוקימנא חצי חוליא ואפילו הכי לא אהדר להו ברייתא דנפשט מינה לעקירת חדא: **כיון דקאמר להו גיטטרא קאמריטו.** בתמייה היינו ריתמיה דהכי קאמר להו הא לא איבעי לכו למיבעי דנצלה נמי היא אלא בחדא טרפה: **מעיקרה.** אפילו בלא אסיפא: **נחבסה.** מיציר"א ולא נפתחה:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

גב.

קמניות אין בהן משום ריסוק אברים בו'. אית ספרים דגרסי בתר הכי חמילי אין צהם משום ריסוק אברים חפלי יש צהם משום ריסוק אברים וכן יא לגרסת הקונטרס משמע דלא הוו בכלל קטניט וי"ל דקטניט מיירי בדברים דקים כמו עדשים ואורז וזוחן: **והא רב נמי גיטטרא קאמר.** מעיקרא הויה אחי ליה דרב שפיר דלמלא לא יו חשיב גיטטרא אבל כיון דחשיב ההוא דרב כהנא נצלה משום גיטטרא ידיה נמי נצלה היא: **א) הכי היינו דרב.** לאו דרב ממש דההיא דרב לאו גיטטרא הוא ודידהו הוי גיטטרא ונצלה אלא כלומר יומרז הוה להו למפשט דהא עדיפא מדרב: **סברי** מרתח רתח. אבל אי צעו מיניה חדא אפילו אי מנכר בתרתי לא רתח צמה שצאס להחמייר ובסוף פרק שני דצחסי (דף ל:) אין ממשיצ מנו ככלל גצי חל נדעי מיניה לוי מרבי כות למחר צחון לרבי יהודה מאי:

נעקרה צלע טרפה. פירש בקונטרס אפילו בלא אסיפא ור"ת מפרש עם האסיפא דהא משמע לעיל כלע בלא חוליא ליכא מאן דטריף עד דאיכא רוב צלעות דפיך לרב כהנא ולרב אסי מעולא בר יו רבי זכאי ומרבי יוחנן:

אילימא

מכאן ואחת מכאן אמר זעירי יומחציין כלפי שדרה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן יובצלעות גדולות שיש בהן מוח אמר עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין רבי יוחנן אמר ר'בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין אמר רב ינעקרה צלע וחוליא עמה טרפה אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליא קיימת מהו אמר להו גיטטרא קאמריטו והא רב נמי גיטטרא קאמר כי קאמר רב צלע בלא חוליא והא צלע וחוליא קאמר יצלע וחצי חוליא מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא אמרי ואמר להו גיטטרא קאמריטו והאמר עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין אמר לך התם זה שלא כנגד זה הכא זה כנגד זה והאמר רבי יוחנן ברוב שני צדדין וברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה התם בוכנא בלא אסיפא הכא בוכנא ואסיפא אי הכי היינו דרב לא שמיע להו דרב וליבעו מיניה כדרב סברי א) ליבעי מיניה חדא דפריש לן תרתי דאי בעינן מיניה חדא הניחא אי אמר לן טרפה כל שכן תרתי אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מיבעיא לן אי הכי השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי הניחא אי אמר להו כשרה כל שכן חדא ואי אמר להו טרפה אכתי חדא מיבעיא להו סברי אם כן מירתח קא רתח חדא טרפה תרתי מיבעיא והא קא אמרי ליה ולא רתח כיון דקאמר להו גיטטרא קאמריטו היינו ריתחיה ו אמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה וגולגולת שנחבסה ברובה ובשר החורפה את רוב הכרס ברובו טרפה נעקרה צלע מעיקרה טרפה ורמיניהו

כמה

ובצל מכאן זה כנגד זה וגיטטרא היא. והא כיון דאמר ר' יוחנן ברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חדא זה כנגד זה אלו הצלעות (השבורות) [העקורות]. ו) בוכנא בלא אסיפא כלומר שבורות שלא נעקרה חוליא כולה הכא נעקרה וחוליא עמה. ותיבעי להו דרב כלומר השתא דאמרת דרב כהנא ורב אסי אמרי צלע מכן וצלע מיכן עם חוליא. ותיבעי להו דרב צלע וחוליא אם טרפה אם לאו: סברי ליבעו מיניה. חדא בעיא דמפשט לן הרתח בעי. דאי בעינן מיניה חדא צלע וחוליא עמה ואמר לן טרפה סברי אם כן מירתח רתח כלומר אפילו אמר להו טרפה לא צריכי למיבעי חדא דאם כן דחדא [נמן] טרפה כי

כמה

בעינן מיניה אלו טרפות מירתח רתח חדא טרפה תרתי מיבעיא: שנחבסה לשון נשברה: כמה חסרון בשברה כלומר לענין נויר לגלח שאינו מגלח אלא על מת שלם או על רוב בניינו או על רוב בניינו והגולגולת והו רוב בניינו:

עין משפט נר מצוה

קבד א מיי פ"ט מהלכות שחיטה הללו' סמג עשין סג טושי"ע יו"ד סימן נט טקף ח: קבג ב ג מיי פ"י מהל' שחיטה הליא סמג עשין סג טושי"ע יו"ד סי' נד סעי' א: קגו ד מיי שס ה"ב טושי"ע שס סעי' ב: קגו ה מיי שס טושי"ע ס סעי' א: קגו ו מיי שס טושי"ע ס סעי' ג:

פעיין רש"י

אישתרי"ם [אישטרי"ם]. קש (בעניק המשמש למרבץ הכהמות). פישל"ש [פישל"ש]. אפונות. שדרור"ש [שדרור"ש]. תפצות. גלו"ד. דבק חזק. מוצעיר"א [דמיציר"א]. הכול. מעוך.

רבינו גרשום

דלא משריק: דבוקה אימיר אסר. כלומר עוף חאושין אותו בדבק חאושין משום ריסוק אברים: בחד גפא כולי עמא לא פליגי דשרי. כלומר דסמין אנפא אחריית ולא משריק בפשיה: כי פליגי בתרין גפי. כלומר דביק בתרין גפי: אלו הן רוב צלעותיו שש מכאן ושש מכאן כלומר עשרין (ושלש) [ושתים] צלעות הן שיש בהן מוח ושחיה עשרה הרוב. ומחציין כלפי שדרה כלומר היכא אמרין דאי נשתברו רוב צלעותיו טרפה מחציין כלפי שדרה: נעקרו ברוב צד אחד: כלומר (אפילו שבע שנשתברו אין טרפה עד שישתברו ברוב שני צדדין. והא רב גיטטרא נמי קאמר כלומר נעקרה צלע וחוליה עמה דהיא כגיטטרא: מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא קא אמרי כלומר דטרפה וזו היא שנשברה הצלע וחוליותא קיימת והא עולא בר זכאי א' נשתברו ברוב שני צדדין כלומר דאיה טרפה עד שישתברו ברוב שני צדדין: הכא זה כנגד זה כלומר כנגד זה וצלע מכאן זה כנגד זה וגיטטרא היא. והא כיון דאמר ר' יוחנן ברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חדא זה כנגד זה אלו הצלעות (השבורות) [העקורות]. ו) בוכנא בלא אסיפא כלומר שבורות שלא נעקרה חוליא כולה הכא נעקרה וחוליא עמה. ותיבעי להו דרב כלומר השתא דאמרת דרב כהנא ורב אסי אמרי צלע מכן וצלע מיכן עם חוליא. ותיבעי להו דרב צלע וחוליא אם טרפה אם לאו: סברי ליבעו מיניה. חדא בעיא דמפשט לן הרתח בעי. דאי בעינן מיניה חדא צלע וחוליא עמה ואמר לן טרפה סברי אם כן מירתח רתח כלומר אפילו אמר להו טרפה לא צריכי למיבעי חדא דאם כן דחדא [נמן] טרפה כי

^[1] א) גי' מהר"ם ש"ף לא חישקין, ב) גי' הערוך בע' חסך י' וכל מיני קטניות לא חישקין לבד מחמילי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד', א) ונחמס ל:, ד) ונלשי מנ:, א) וי'ל והאמר, ו) דבור זה שייך קודם ד"ה א"ה, ו) נשי רש"י יצמות סג. ד"ה חמילן, ח) גי' מוס' נבמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"י,

^[2] א) גי' מהר"ם ש"ף לא חישקין, ב) גי' הערוך בע' חסך י' וכל מיני קטניות לא חישקין לבד מחמילי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד', א) ונחמס ל:, ד) ונלשי מנ:, א) וי'ל והאמר, ו) דבור זה שייך קודם ד"ה א"ה, ו) נשי רש"י יצמות סג. ד"ה חמילן, ח) גי' מוס' נבמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"י,

^[3] נראה דלי"ן בן זכאי אמר נעקרו כרוב ד' אחד טרפה וכלל שנשתכרו לא מיטרפא אלא צ"צ דהיינו רוב שני דדדין: **וחוליא עמה.** ואפילו החוט קיים: **אמרי ליה.** צעו מיניה נעקרה כלע מנחא וללע כנגדה: ו**חוליא** קיימת **ולד הצהה: בר זכאי.** לא ידענא מנו: **נעקרו כרוב ד' אחד.** כיון שנעקרו שש מהם דהיינו רוב ד' אחד טרפה וכלל שנשתכרו לא מיטרפא אלא צ"צ דהיינו רוב שני דדדין: **וחוליא עמה.** ואפילו החוט קיים: **אמרי ליה.** צעו מיניה נעקרה כלע מנחא וללע כנגדה: ו**חוליא** קיימת **ולד הצהה: בר זכאי.** לא ידענא מנו: **גיטטרא קאמריטו.** בתמייה.